

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет транспорту, менеджменту і логістики
Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств

УЗГОДЖЕНО
 Декан ФТМЛ

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Проректор з навчальної роботи

_____ Т.Л. Мостенська

_____ А.В. Полухін

«__» _____ 2021 р.

«__» _____ 2021 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Лідерство та управління командною взаємодією»

Освітньо-професійні програми: Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)
 Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності
 Логістика
 Авіаційна логістика
 Менеджмент авіакомпаній та аеропортів

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування
 Спеціальність: 073 Менеджмент

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР /К	КР / КПр	Форма сем. контролю
Денна:	3	105/3,5	17	34	-	54	1 дз. – 3 с.	-	диф. залік 3 с.
Заочна:	3,4	105/3,5	8	4	-	93	1 к. – 4 с.	-	диф. залік 4 с.

Індекс: НБ-7-073-1/21-2.1.12; НБ-7-073-2/21-2.1.12; НБ-7-073-3/21-2.1.12; НБ-7-073-4/21-2.1.12; НБ-7-073-5/21-2.1.12.

Індекс: НБ-7-073-1 з/21-2.1.12; НБ-7-073-2 з/21-2.1.12; НБ-7-073-3 з/21-2.1.12; НБ-7-073-4 з/21-2.1.12; НБ-7-073-5 з/21-2.1.12.

СМЯ НАУ РП 19.06-01-2021

Робочу програму навчальної дисципліни «Лідерство та управління командною взаємодією» розроблено на основі освітньо-професійних програм «Менеджмент організації і адміністрування (за видами економічної діяльності)», «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», «Логістика», «Авіаційна логістика», «Менеджмент авіакомпаній та аеропортів», навчальних та робочих навчальних планів № НБ-7-073-1/21, № НБ-7-073-2/21, № НБ-7-073-3/21, № НБ-7-073-4/21, № НБ-7-073-5/21, № РБ-7-073-1/21, № РБ-7-073-2/21, № РБ-7-073-3/21, № РБ-7-073-4/21, № РБ-7-073-5/21, № НБ-7-073-1 з/21, № НБ-7-073-2 з/21, № НБ-7-073-3 з/21, № НБ-7-073-4 з/21, № НБ-7-073-5 з/21, № РБ-7-073-1 з/21, № РБ-7-073-2 з/21, № РБ-7-073-3 з/21, № РБ-7-073-4 з/21, № РБ-7-073-5 з/21 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 073 «Менеджмент» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробили:

професор кафедри менеджменту

зовнішньоекономічної діяльності підприємств, доцент _____ Е.І. Данілова

доцент кафедри менеджменту

зовнішньоекономічної діяльності підприємств, доцент _____ В.В. Передерій

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійних програм «Менеджмент організації і адміністрування (за видами економічної діяльності)», «Менеджмент авіакомпаній та аеропортів» та «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», спеціальності 073 «Менеджмент» – кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств, протокол № 10 від 07 червня 2021 р.

Гарант освітньо-професійної програми «Менеджмент організації і адміністрування (за видами економічної діяльності)»

_____ О.М. Паливода

Гарант освітньо-професійної програми «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

_____ Е.І. Данілова

Гарант освітньо-професійної програми «Менеджмент авіакомпаній та аеропортів»

_____ О.М. Кириленко

Завідувач кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств

_____ О.М. Кириленко

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійних програм «Логістика» та «Авіаційна логістика», спеціальності 073 «Менеджмент» – кафедри логістики, протокол № _____ від «_____» _____ 2021 р.

Гарант освітньо-професійної програми «Логістика»

_____ С.І. Гриценко

Гарант освітньо-професійної програми «Авіаційна логістика»

_____ О.В. Карпунь

Завідувач кафедри логістики

_____ М.Ю. Григорак

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету транспорту, менеджменту і логістики, протокол № ___ від «___» _____ 2021 р.

Голова НМРР

_____ І.В. Шевченко

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Врахований примірник

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Лідерство та управління командною взаємодією»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 19.06-01-2021
		стор. 3 з 9	

ЗМІСТ

	сторінка
Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	4
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля	5
2.3. Тематичний план	6
2.4. Домашнє завдання та завдання на домашню (контрольну) роботу (ЗФН)	6
2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи (ЗФН)	7
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	7
3.1. Методи навчання	7
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	8
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті	7
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	8

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Лідерство та управління командною взаємодією»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 19.06-01-2021
		стор. 4 з 9	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Лідерство та управління командною взаємодією» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форми навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од. та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця з менеджменту.

Метою викладання дисципліни є формування у студентів професійних компетентностей, пов'язаних з ефективною побудовою командної роботи і комунікаціями, оволодіння основами ефективної роботи лідера, вирішення конфліктів, переконання та ведення переговорів.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- формування у студентів теоретичної підготовки стосовно різних типів лідерства, команд в організації, нових способів використання команд;
- формування умінь регулювання конфліктів, що виникають у командах;
- вивчення переваг та недоліків роботи в командах;
- ознайомлення з основними етапи та стилями ведення переговорів;
- оволодіння методами вирішення конфліктів.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має досягти таких **результатів навчання**:

- демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень;
- демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи;
- демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації;
- ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути такі **компетентності**:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- знання принципів психології, уміння ефективно організовувати групову роботу на основі принципів формування команди, робота в групах, командах, дослідження поведінки;
- здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань;
- здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Лідерство та управління командною взаємодією» базується на знаннях таких дисциплін, як: «Основи управління», «Інформаційні системи та технології», «Академічні навички професійного навчання» та є базою для вивчення таких дисциплін як: «Управління персоналом», «Комунікативний менеджмент», «Бізнес-етика та корпоративна соціальна відповідальність» «Антикризовий менеджмент» та «Прийняття управлінських рішень».

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Лідерство та управління командною взаємодією»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 19.06-01-2021
		стор. 5 з 9	

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля, а саме: навчального модуля № 1 «Лідерство та управління командною взаємодією», який є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.

Модуль № 1 «Лідерство та управління командною взаємодією»

Інтегровані вимоги модуля № 1: мати уявлення про концептуальні засади організаційної поведінки; знати різні типи команд в організаціях, способи використання команд і стимулювання брати участь працівників в управлінні, переваги і недоліки командної роботи, основи ведення переговорів, причини конфліктів, які виникають у команді і між командами, методи їх регулювання.

Тема 1. Поняття «лідерство» та роль лідерів в сучасному суспільстві.

Поняття, основні категорії. Сутність лідерства та управління, головні відмінності. Портрет сучасного лідера. Лідерство та прийняття рішень. Організаційне лідерство. Класифікація лідерів. Обов'язки менеджера та керівника, відмінність керівника від лідера. Психотип лідера. Типи особистостей та лідерство.

Тема 2. Лідерство та прийняття управлінських рішень.

Умови прийняття рішень: визначеність, невизначеність, ризик та конфлікт. Прийняття рішень в умовах ризику. Дерево рішень. Творче прийняття рішень, креативність і лідерство. Методики розроблення групового рішення.

Тема 3. Група та команда: поняття та механізм.

Поняття «група» та їх класифікація. Соціальна група. Умовні, реальні групи. Формальні, неформальні групи. Поняття команди її ознаки та види. Загальна характеристика основних моделей команди. Ефективність командної роботи. Зміни в групах і формування команд.

Тема 4. Динаміка розвитку групи та команди.

Динаміка групи, поняття «команда», фактори і етапи перетворення групи в команду. Основні ознаки команди. Формування команди в організації. Етапи формування команди. Стадії розвитку команди.

Тема 5. Організація та проведення нарад і робочих зустрічей.

Технологія підготовки проведення нарад і зборів. Поняття наради, засідання та зборів. Характеристика ділової поради. Особливості проведення нарад різних видів. Етапи проведення ділової наради. Методи ефективного проведення нарад. Правила проведення зборів.

Тема 6. Міжособистісні комунікації в груповій або командній роботі.

Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання. Види публічного мовлення. Ділова промова, лекція, наукова дискусія, повідомлення. Теорія аргументації і переконання. Комунікація в міжособистісних відносинах. Сутність і специфіка міжособистісної комунікації. Види і форми комунікації.

Тема 7. Ділові переговори.

Поняття та види ділових переговорів. Переговори в діловому спілкуванні. Переговорний процес. Різновиди ділових переговорів. Стадії ділових переговорів. Оптимальна модель процесу переговорів. Стратегії ведення переговорів. Стили ведення переговорів.

Тема 8. Конфлікти: поняття, причини виникнення та стратегії їх вирішення в професійних комунікаціях.

Сутність та характерні риси конфлікту. Види конфліктів. Умови виникнення конфлікту. Міжособистісні та ділові конфлікти. Конфліктна ситуація. Суб'єкти конфліктної ситуації. Етапи

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Лідерство та управління командною взаємодією»	Шифр документа	СМЯНАУ РП 19.06-01-2021
		стор. 6 з 9	

розвитку конфлікту. Управління конфліктами в діловій сфері. Прогнозування конфлікту. Профілактика, запобігання, стимулювання, діагностика і регулювання конфлікту.

2.3. Тематичний план

№ пор.	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль № 1 «Лідерство та управління командною взаємодією»									
1.1.	Поняття «лідерство» та роль лідерів в сучасному суспільстві	3 семестр				3 семестр			
		12	2 2	2 2	4	9	1	-	8
1.2.	Лідерство та прийняття управлінських рішень	12	2	2 2	6	7	1	-	6
1.3.	Група та команда: поняття та механізм	12	2	2 2	6	7	1	-	6
1.4.	Динаміка розвитку групи та команди	12	2	2 2	6	7	1	-	6
1.5.	Організація та проведення нарад і робочих зустрічей	12	2	2 2	6	4 семестр			
						12	1	-	14
1.6.	Міжособистісні комунікації в груповій або командній роботі	12	2	2 2	6	12	1	1	14
1.7.	Ділові переговори	12	2	2 2	6	12	1	1	14
1.8.	Конфлікти: поняття, причини виникнення та стратегії їх вирішення в професійних комунікаціях	9	1	2 2	4	12	1	1	14
1.9.	Виконання домашнього завдання та домашньої (контрольної) роботи (ЗФН)	8	-	-	8	8	-	-	8
1.10.	Підсумкова семестрова контрольна Робота (ЗФН)	-	-	-	-	4	-	1	3
1.11.	Модульна контрольна робота № 1	4	-	2	2	-	-	-	-
	Усього за модулем № 1	105	17	34	54	105	8	4	93
	Усього за 3 семестр	-	-	-	-	45	4	-	26
	Усього за 4 семестр	105	17	34	54	60	4	4	67
	Усього за навчальною дисципліною	105	17	34	54	105	8	4	93

2.4. Домашнє завдання та завдання на домашню (контрольну) роботу (ЗФН).

Домашнє завдання з дисципліни виконується у третьому семестрі, а домашня (контрольна) робота (ЗФН) у четвертому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмій студента при вивченні дисципліни.

Виконання домашнього завдання та домашньої (контрольної) роботи (ЗФН) здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до запропонованих викладачами кафедри тем.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Лідерство та управління командною взаємодією»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 19.06-01-2021
		стор. 7 з 9	

Час, потрібний для виконання домашнього завдання та домашньої (контрольної) роботи (ЗФН) складає 8 годин.

2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи (ЗФН).

Перелік питань та зміст завдань для підготовки підсумкової контрольної роботи (ЗФН), розробляються провідними викладачами та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод;
- метод проблемного викладу;
- репродуктивний метод;
- дослідницький метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, практичних занять, самостійному вирішенні задач, роботі з навчальною літературою тощо.

3.2. Рекомендована література

Базова література

- 3.2.1. Адізес І. Командне лідерство. Як порозумітися з будь-яким менеджером. К.: Наш формат, 2019, 304 с.
- 3.2.2. Кеннеді Г. Домовлятися завжди. Як досягати максимуму в будь-яких переговорах/ Гевін Кеннеді; пер. з англ. Тетяни Микитюк. – Харків: Книжковий Клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2016 - 336 с.
- 3.2.3. Крейг Н. Лідерство починається з призначення. К.: Фабула, 2019, 19 240 с.
- 3.2.4. Морозов В. В., Чередніченко А. М., Шпильова Т. І. Формування, управління та розвиток команди проекту (поведінкові компетенції) : навч. посіб. К. : Таксон, 2009. 464 с.

Допоміжна література

- 3.2.5. Гірник А. М. Основи конфліктології : навч. посіб. / А. М. Гірник. — К. : Києво-Могилянська академія, 2010. — 222 с.
- 3.2.6. Чалдині Р. Переконавання: революційний метод впливу на людей/ Роберт Чалдині; пер. з англ. Тетяни Микитюк. – Харків: Книжковий Клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2017 – 351 с.
- 3.2.7. Балабанова Л.В. Конфліктологія: підручник / Л.В. Балабанова, К.В. Савельєва. – Донецьк. : ДонНУЕТ, 2009. - 468 с.
- 3.2.8. Блінов О.А. Психологічне забезпечення переговорного процесу : навч. посіб. К. : НАУ, 2013. 248 с.
- 3.2.9. Плотніченко С.Р. Організація ділових переговорів в бізнесі/ С.Р. Плотніченко// Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. - №1 (30).- 163 с. С. 56-58.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

- 3.3.1. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність: Навч. посіб. К.: Університет «Україна». 2014. 417 с. URL: http://megalib.com.ua/content/1948_63_Tipologiya_komynikacii.html
- 3.3.2. Комунікації в організаціях: процес, типи, зв'язки, бар'єри [Електронний ресурс] URL: <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/management/15040/>
- 3.3.3. Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання [електронний ресурс]. URL: <https://studfiles.net/preview/5643730/page:15/>

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Лідерство та управління командною взаємодією»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 19.06-01-2021
		стор. 8 з 9	

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється у балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	Модуль № 1	
Виконання завдань на практичних заняттях	3 семестр	4 семестр
	10 б × 2 = 20	20 б × 1 = 20
Виконання тестових завдань	10 б × 2 = 20	20 б × 1 = 20
Виконання та захист домашнього завдання та домашньої (контрольної) роботи ЗФН	30	30
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи № 1 студент має набрати до</i>	42	-
Виконання модульної контрольної роботи № 1	30	-
Усього за модулем № 1	100	70
Підсумкова семестрова контрольна робота ЗФН	-	30
Усього за дисципліною	100	

Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом року.

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та індивідуального навчального плану студента (залікової книжки), наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.5. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф 03.02–01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02–02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02–04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02–03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02–32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				